

הערות בדיני מקדש וקרבות בזמן הזה

איננו מתמרים לגנוע כאן בכל הבעיות הקשורות למקדש וקדשיו בזה"ז, שכבר עסקו בזה הרבה גדולי עולם, ובודאי לא להציב פתרונות ולקבוע הלכות, אלא רק להעיר על אפס קצהו של חלק זעיר מן הבעיות, ואם נזכה להוסיף נופך משלנו — מה טוב.

איננו מתמרים לגנוע כאן בכל הבעיות הקשורות למקדש וקדשיו בזה"ז, שכבר עסקו בזה הרבה גדולי עולם, ובודאי לא להציב פתרונות ולקבוע הלכות, אלא רק להעיר על אפס קצהו של חלק זעיר מן הבעיות, ואם נזכה להוסיף נופך משלנו — מה טוב.

א. בנין ביהמ"ק בידי אדם או ע"י שמים? ידוע הדיון אם בכלל מוטל עלינו לבנות הבית, כי הן אמנם הרמב"ם במשנה תורה הביא כל דיני הבנין, וידוע שאין הוא מביא אלא מצוות הנהוגות לדורות, אך רש"י ותוס' (סוכה מא א) הביאו מדרש שבנין העתיד ירד בני מן השמים שנאמר מקדש ה' כוננו ירך. וכבר נאמרו בזה דברים רבים, אולם כאן נכתוב בס"ד שתי נקודות שאולי אינן כה מפורסמות. האחת, שמעתי מפי אחד מרבותי, הגאון ר' נחום פרצוביץ שליט"א, שדעתו שהמקדש המתואר בספר יחזקאל יבנה ע"י המלך המשיח או ירד בני מן השמים, ואילו המקדש שעלינו לבנות בזה"ז הוא בתבנית בית שני, ולצורך זה פירשו לנו רבינו הקדוש ובעקבותיו הרמב"ם את תבניתו השנית, איתא בילקוט שמעוני (יתרו רמז רעא) ראויין היו ישראל לקבל את התורה אילולי עמדו משה ואהרן וכו', כלומר: אלא שזכו משה ואהרן וניתנה על ידם, ועוד כיו"ב שם, ובין השאר איתא התם ראוי הי' בהמ"ק להבנות שנאמר מקדש ה' כוננו

ב. היש צורך במלוי תנאים הקודמים לבנין ביהמ"ק? יש שטענו, והביאו ממקורות שונים, שעדיין לא נתמלאו תנאים שונים הקודמים לבנין הבית, כגון העמדת מלך ומחייית עמלק ימ"ש ודרישה בגביא, ולדעת החינוך גם שישבו רוב ישראל על אדמתם. וכבר דנו בשאלה באיזו מדה נתמלאו תנאים אלו בבית שני, ואם לא — מדוע לא הווקו להם אז. והנראה מרווח בזה לענ"ד הוא דהנה יש לעיין בזמן הבית אם אירע סדק באחד הקירות, האם הוצרכו גם אז לצורך התיקון למלך ובניא וכו'. ונראה פשוט דלא הוצרכו לזה, דאין כאן פעולת קדושה חדשה, אלא רק שיפוץ הקיים. ומהשתא לדעת הרמב"ם וסיעתו דקיי"ל לגבי הבית דקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לע"ל, א"כ מה לי נסדק חד קיר מה לי

הרב אבגדר נבנצל

הארץ, ואף דמוצאם מביצי בע"ח השורץ על הארץ (וכמדומני לפעמים גם שרץ העוף). ובבהמות וחיות אינו כן כנודע, כי פרה שילדה חמור מותר. וחמורה שילדה עגל אסור. וטעמא דמילתא דבבהמה יש על הולד שם אמו (ואביו, למ"ד חוששין לזרע האב) כי הוא יוצא מן הטמ' או מן הטהור. אבל במטילי ביצים מבואר בגמ' דקודם יצירת האפרוח מסרחא הביצה, ושוב אינו נחשב ליוצא מן הטמ' או מן הטהור אלא מעפרא בעלמא. ונראה דאם תצא תרגולת מביצת נשר טהורה, ואיפכא טמ'. ובע"ז מ' ע"א מבואר דדג טמ' משריץ מבפנים, וטהור מבחוץ. ונראה דזה תלוי בספיר וקשקשת. ולפ"ז אם יש לחלזון ספיר וקשקשת הרי הוא נולד מעפרא בעלמא ואינו אסור משום השרץ השורץ על הארץ עד שישרוץ בפועל. וכן י"ל לגבי תולעת שני, דאף אי נימא דבתולעת עצמה צובעים מ"מ י"ל דצובעים בהנך דקים לן שהתליעו בתלוש.

ד. קרבן פסח בלא קרבן תמיד, כתב בשו"ת חת"ס חלק יו"ד סי' רלו דתמיד אי אפשר להקריב בזה"ז אבל פסח אפשר, יעו"ש בטעמא דמילתא. וקיימים כמה קשיים בדבריו, וכבר גפתח הדין בהם בגדולים. ואחת מהקושיות שהתקשו בהן היא דתנן במנחות מט ע"א, דאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר, ואי נימא דדין זה הוא לעיכובא, א"כ פסח בלא תמיד היכי משכחת לה? וגלענ"ד דבאמת הא דאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר אין לו ילפותא מקרא, דבסוגיא שם נ' ע"א לא ילפינן אלא דאי אפשר לחנך בתמיד של בין הערבים, אלא דממילא אמעיטו להו גם שאר קרבנות משום דבעינן בהו עלי השלם כל הקרבנות כולם, שיקרבו על תמיד של שחר. אבל

נשרפו כל הקירות, סו"ס מבחינת ההלכה הבית קיים. ולא נאמרו כל הנך תנאים אלא להחיל קדושת הבית בשעה שעדיין לא נתקדש.

ג. האם החלזון מיון טמא הוא? מן המפורסמות שבבעיות הקרבנות היא בעית התכלת לבגדי כהונה. הוצעו פתרונות שונים לבעי' זו (ביניהם הגלענ"ד ביותר אליבא דהרמב"ם הוא שלבגדי כהונה אין צורך בתכלת של חלזון דווקא, כמו שדייקו מלשונו בריש פרק ב מהל' יציית ובפרק ח מהל' כלי המקדש הי"ג, ודלא כהמל"מ שם, אבל הברטנורה כלאים ט הצריך חלזון). ומן השאלות שהתעוררו, בהקשר עם התכלת שהנהיג הרבי מראדזין, האם יתכן שהחלזון שבגמרא הי' מיון טמ', הלא בדרך כלל לא הוכשרו למלאכת שמים אלא מינים טהורים בלבד. וגם שאלה זו כבר ענו עלי' בדרכים שונות, אבל ברצוננו כאן להוסיף דלכאורה החלזון שבגמרא בהכרח שהוא מיון טמ', שהרי מוצאו מן המים והוא עולה להרים ושם צדים אותו, והגה בריות המים אינן ניתרות אלא בספיר וקשקשת, ובריות הארץ אינן ניתרות אלא בהעלאת גרה והפרסת פרסה (או במעופפים בסימני עופות טהורים או בסימני חגבים טהורים), וזה ודאי דוחק לומר שהחלזון יש לו ספיר וקשקשת וגרה ופרסה, וא"כ בהכרח שהוא טמ' (אף דיתכן שהגזול שצובעים בו הוא טהור, וכמו שביאר הרבי מראדזין). ואולי יש לדחות ראי' זו, דמבואר בגמ' דחלזון דמשכן היו צדים ברשתות, ולפ"ז נראה דהיינו במים טרם עלותו ליבשה, ואז עדיין לא חל עליו שם שרץ הארץ, דשם שרץ השורץ על הארץ אינו תלוי במין אלא בו גופו אם שרץ על הארץ, דהא תולעים שבפירות שהתליעו בתלוש מותרים כל זמן שלא פירשו אף דמינם שורץ על

של ארונה היבوسی היתה תחת המזבח מאז בנין הבית ולמ"ד קברי עכו"ם מטמ' באהל גטמ' הכל. חזינן דס"ל דקמי שמיא הוה גליא דחנוכת שלמה היתה בטומ' ואפ"ה ירדה האש מן השמים, ולא עביד קוב"ה ניסא לשיקרא. ודוחק לומר דלענין זה טומ' התהום שאני. ואולי סייעו מן השמים שלא תהא ההקרבה מכוונת כנגד הגלגלת, והמזבח עצמו הא אינו מק"ט, ודוחק. אכן במח"כ המל"מ גלענ"ד דהמציאות אינה כמו שכתב הוא, אלא רק בימות אחז שטימ' את המקדש אז הביאו את הגלגלת ממקום שהיתה קבורה בו ונתנוה תחת המזבח. ומ"מ לענין חינוך בטומ' יתכן דקיי"ל כנראה כדברי המל"מ.

הרחמן הוא יטהר לבנו וגופנו ובעבודת בית המקדש נשמח כולנו במהרה בימינו אמן.

קרבן פסח דומנו אחר תמיד של בה"ע, א"כ אינו בכלל עשה דהשלמה, ושפיר מתכנין בו. וצ"ל דהמשנה לא מיירי אלא בשאר ימות השנה ולא בערב פסח.

ה. חנוכת המזבח בטהרה דוקא? רבים תמהו למה הוצרכו החשמונאים לגס השמן, והלא טומ' דחוי' או הותרה בהדלקת המנורה? ומן התירוצים שנאמרו בזה דלא נדחית או הותרה טומ' אצל קרבן צבור אלא לאחר החינוך, אבל החינוך צ"ל בטהרה (וצ"ל לפ"ז דהי' ברצונם ליתן מדרבנן דין חינוך כל שמונה, דמדאורייתא חינוכו בלילה הראשון ותו לא הוצרכו לטהרה — לפי תירוץ זה). ולפ"ז בימינו שאין לנו טהרה אין לנו חינוך, וממילא אין לנו שום קרבן. ונלענ"ד דעכ"פ המל"מ ודאי לא ס"ל הכי, דכתב בפ"א מהל' בית הבחירה הי"ג דגלגלתו

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל :

הדבר פשוט וברור דכל ותור על מה שהוא קדוש בקדושת א"י, על חלק גדול או קטן הוא מבחינת "לא הוזה בארצו", ואין נ"מ בין לא הוזה בכל הארץ ללא הוזה בחלק מן הארץ. ואם על מרע"ה שאמר עליו: "איש מצרי הצילני" והיה נחשב ללא הוזה בארצו ובשביל זה נסתבכו הדברים שלא נכנס לארץ, ק"ו לתור על חלק מהארץ. וזה לא רק "לא הוזה" אלא גם כופר בארצו, וכל אשר בשם ישראל יכונה אסור עליו לכחד את יהדותו ואת שיכותו לארץ ישראל...

וכ"ש בנידון זידון, שאין ההצלה בטוחה כי מי יבטיח לעכב את מנדינו מלחזור על מעשיהם המחפירים שעשו עד הנה ובמה בטוחה יותר המדינה היהודית שלא יהיו נשנים מאורעות ח"ו. ובכן באיזה היתר יסכימו לקרוע א"י לגזרים, לשלח יד במקדש ה', לזלזל בחלק מהארץ אשר השי"ת נתן לנו לנחלה במתנה ולותר עליו. אין לך זלזול במתנת ה' יותר מזה.

מי מרום — מעיני הישועה פרק מח

נכתב כתגובה על נטיה להעתיק לתביעת הערבים לויתור על חלקים מא"י תמורת ההבטחה על הפסקת הפרעות נגד היישוב היהודי.